

HELSINGIN YLIOPISTO – HELSINGFORS UNIVERSITET

Tiedekunta/Osasto – Fakultet/Sektion Humanistinen tiedekunta		Laitos – Institution Historian laitos	
Tekijä – Författare Tepora, Tuomas			
Työn nimi – Arbetets titel ”Lipun juureen!” Suomen lippu toteemina nuorena tasavallassa			
Oppiaine – Läroämne Suomen ja Pohjoismaiden historia			
Työn laji – Arbetets art Pro gradu -tutkielma		Aika – Datum Syyskuu 2004	Sivumäärä – Sidoantal 151+2
Tiivistelmä – Referat <p>Tutkielma käsittelee Suomen lippua toteemina. Ajallisesti tutkimus sijoittuu itsenäisyyden ajan alkuun. Työn teoreettinen lähtökohta on idea kansallislipusta kansakunnan itseensä kohdistuvan palveluksen merkinä. Tutkielmassa tarkastellaan lippuun liittyvän veriuhrin ja uhrivalmiuden merkitystä suomalaisen kansakunnan rakentamisessa: uhrien kautta kansakunta saa elinvoimaa ja lippu liehuu suoritettuna uhrin merkinä.</p> <p>Tutkielman aluksi käsitellään nationalismitutkimusta ja kansallisuusaatteen traditioita sekä pohditaan lipputotemismien teoriaa. Toteemi pyrkii sisällyttämään itseensä koko yhteiskunnan: ihmisten tavoitellessa tiettyä objektia he sisäistävät itseensä sen ideat. Työn empiirinen osuus käsittää vuosina 1917-1918 julkisuudessa ja eduskunnassa käydyt keskustelut Suomen lipun väreistä ja merkityksestä. Ennen kansalaisuutta etenkin suomenkielisen maaseutuväestön kannattama sinivalkoinen väriyhdistelmä oli suuresta kannatuksesta huolimatta puolustusasemissa virallisia vaakunavärejä vastaan, mutta vuoden 1918 tapahtumat muuttivat asetelman. Punainen väri sai väistyä, mutta punalipun pelko ei ollut ainoa asiaa selittävä tekijä. Etenkin nuori suomenkielinen sivistyneistö, joka oli kannattanut punakeltaisia värejä, palasi sodan jälkeen isiensä sinivalkoiseen perinteeseen. Taustalla oli syyllisyys: sinivalkoinen edusti paluuta idealistiseen ja harmoniseen esiseksuaaliseen tilaan punakeltaisen liehuessa hyökkäävän ja yksilöllisen materialismin merkinä.</p> <p>1920-luvulla työväestö ryhtyi punalipun perään sosialidemokraattien noustessa vaa’ankieliasemaan heidän omaksuessaan valtakunnanlipun osaksi järjestötoimintaansa vuonna 1927; kansallinen lippukulttuuri alkoi vähitellen kehittyä liputuskäytäntöjen vakiintuessa. Valtion ja sen laitosten sekä kuntien harjoittaman virallisen liputuksen ohella kahden kansalaisjärjestön lipputyö oli merkityksellistä. Itsenäisyyden Liitto ja Suomalaisuuden Liitto pyrkivät levittämään Suomen lippuja ja lipun sanomaa maan eri puolille. Itsenäisyyden Liitto nousi 1920-luvun lopulla tärkeimmäksi järjestöksi, sillä sille lippuasiana oli todellinen pakkomielle. Liiton toiminta heijastaa totemismien teoriaa hyvin: lipun sanattomien idealien omaksuminen oli ainoa kansaa eheyttävä tekijä, koko valtakuntaa peittävä yhtenäinen lippumeri todiste yhteiskunnallisesta ja kieliriidattomasta yksimielisyydestä. Liiton sanoma kuului lyhyesti: kuoleminen lipun vaatimien arvojen - yksimielisen ja eheän kansan - puolesta oli itsestäänselvä, vaikeampaa oli elää oikealla tavalla vailla puolueriitojen sävyttämiä yksilöllisen itsekeskeisiä pyyteitä vain kansakokonaisuuksien palvelun. Itsenäisyyden Liitto kehitti eteenpäin 1920-luvun puolivälissä esitettyä ideaa erityisesti Suomen lipun päivästä, joka sijoitettiin juhannukseksi. Ensimmäisen kerran lippupäivää vietettiin vuonna 1927 ja seuraavasta vuodesta lähtien liitto järjesti juhannuksena lippujuhlia ympäri maata. Itsenäisyyspäivänä liitto järjesti virallisen lipunnostoseremonian Helsingissä Tähtitorninmäellä vuodesta 1928 alkaen.</p> <p>1920- ja 30-lukujen vaihteessa lapuanliike ja työväentalojen pakkoliputukset sekä kommunistien aktivoitunut toiminta kärjistyivät toteemien suhteet, mutta ilmiö oli monessa mielessä viimeinen kouristus ennen lipputoteemien suhteiden lientymistä, joka alkoi 1930-luvun puolivälissä.</p> <p>Tutkielman lähdeaineistona on käytetty tarkasteltujen järjestöjen arkistokokoelmia, laajasti lehdistöä sekä aikalaiskirjallisuutta. Oman osansa muodostavat valtiopäiväasiakirjat.</p>			
Avainsanat - Nyckelord Suomen lippu, lippukulttuuri, totemismi, uhri, nationalismi			
Säilytyspaikka - Förvaringställe U 38 Topelia			
Muita tietoja			